

Téma: činnosť rieky, mora. Poznámky k učivu si prepíš do zošita nauč sa ich, na otázky odpovedz a odpovede prepíš do zošita.

Rieky majú veľký vplyv na premenu okolitej krajiny. Vytvárajú korytá, rozrušujú, odnášajú a ukladajú horniny – kamene, štrk, piesok, hlinu. Rieky si hĺbia svoje koryto a vytvárajú riečnu dolinu.

Každá rieka má svoj **prameň, tok, ústie**.

Prameň rieky

Prameň je miesto, kde rieka prirodzenou cestou vyviera na povrch zeme.

Rieky prameňa vysoko v horách a odtiaľ stekajú dole, až kým sa nevejú do väčších riek, jazier, či morí.

Tok rieky sa člení na:

- **horný tok,**
- **stredný tok,**
- **dolný tok.**

Horný tok

Na hornom toku je spád rieky **strmý**. Rieka tečie rýchlo, zarezáva sa do horniny, vymieľa dno. Okrem toho odnáša horniny a obrusuje uvoľnené kamene. Vyrezáva si tak hlboké koryto a vzniká **dolina v tvare písmena „V“**.

Stredný tok

V strednej časti toku má rieka **miernejší spád**. Rieka viac **rozrušuje brehy**. Koryto rieky je širšie. V zákrutách prúd vody spôsobuje **odnos alebo ukladanie** hornín.

Na vonkajšom okraji zákruty voda prekonáva väčšiu vzdialenosť, preto tečie **rýchlejšie**. Rieka **naráža** na breh, vymieľa ho a **odnáša** horniny. Rieka tu vytvára takzvaný **nárazový breh**.

Na vnútornom okraji zákruty rieka prekonáva menšiu vzdialenosť, preto sa tok vody **spomaľuje**. Naplavené horniny sa v tomto mieste usadzujú. Rieka na túto časť brehu materiál **nanáša**. Vytvára tu takzvaný **nánosový breh**.

Dolný tok

V dolnej časti toku rieka tečie **pomalšie**. **Ukladajú** sa tu naplaveniny - najmä **piesok a hlina**.

Ústie rieky

Ústie rieky je miesto, v ktorom sa rieka vlieva do inej rieky, rybníka, jazera, mora, či oceánu.

Otázky k učivu: odpovedz áno alebo nie.

1. Majú rieky vplyv na premenu krajiny?
2. Každá rieka nemá svoj prameň, tok a ústie?
3. Prameň je miesto kde rieka vteká do vnútra zeme?
4. Na hornom toku je spád rieky plytký?
5. V strednej časti toku má rieka miernejší spád?
6. Na vonkajšom okraji je tok rýchly?
7. Na vnútornom okraji toku je tok pomalý?



Vznik rieky a doliny

- Miesto, kde voda vyviera na zemský povrch, nazývame PRAMEN.
- Z neho vzniká neskôr rieka, ktorá pri svojom toku krajinou ukladá rozličný materiál a vytvára riečnu dolinu tvaru V.
- Nakoniec sa rieka vlieva do väčšej rieky alebo do mora a toto miesto nazývame ÚSTIE.

